

บทที่ 5

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การอภิปรายผล

1. การใช้น้ำสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในสวนผัก

ในการใช้น้ำสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชนั้น ผักแต่ละประเภทจะมีการใช้น้ำสารเคมีหลาย ๆ ชนิดมาผสมกัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและฤทธิ์ในการฆ่าแมลงสูง จากการศึกษาครั้งนี้ไม่พบว่ามีเกษตรกรรายใดที่ใช้น้ำสารเคมีเพียงชนิดเดียวในการฉีดพ่นกำจัดแมลงในสวนผัก และผักแต่ละประเภทก็จะใช้น้ำสารเคมีแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของแมลงศัตรูผักชนิดนั้น ๆ ถ้าเป็นผักที่มีแมลงศัตรูผักมากเช่น ผักคะน้า ผักกาดขาว ถั่วฝักยาว กะหล่ำดอก ก็จะมีการใช้น้ำสารเคมีชนิดที่มีฤทธิ์สูงในการกำจัดแมลง การใช้น้ำสารเคมีเหล่านี้มาใช้จะดูจากฉลากที่ภาชนะบรรจุว่าต้องใช้น้ำสารเคมีในปริมาณเท่าใด โดยทั่วไปสำหรับสารเคมีชนิดนี้จะมีอัตราส่วนสารเคมี 10-20 ซีซี. (1-2 ช้อนแกง) ต่อน้ำ 20 ลิตร (1 ปี๊บ) แต่เมื่อเกษตรกรใช้น้ำสารเคมีหลายชนิดมาชั่งก็จะผสมอัตราส่วนเดียวกันหมด ทำให้ในน้ำ 20 ลิตร มีสารเคมีแต่ละชนิด ชนิดละ 10-20 ซีซี. ดังนั้น สารเคมีที่ผสมเข้าจึงมีความเข้มข้นสูง เกษตรกรจะมีการใช้น้ำสารเคมีมาผสมกันตั้งแต่ 2-5 ชนิด เพื่อการฉีดพ่นสารเคมี 1 ครั้ง การใช้น้ำสารเคมีในปริมาณที่ไม่เหมาะสมจะมีผลต่อแมลงที่ต้องการกำจัด ในกรณีที่มีแมลงหลงเหลืออยู่จะส่งผลให้เกิดการติดต่อสารเคมีฆ่าแมลงเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีผลต่อสุขภาพเกษตรกรผู้ใช้น้ำสารเคมีนั้นด้วย

2. ระยะเวลาเก็บเกี่ยวหลังฉีดพ่นสารเคมีครั้งสุดท้าย

การทิ้งระยะเวลาหลังฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชครั้งสุดท้ายเพื่อนำไปจำหน่ายนั้น เกษตรกรจะดูจากที่ฉลากภาชนะบรรจุสารเคมี แต่ในทางปฏิบัติจะขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นที่มีผลต่อระยะเวลาเก็บเกี่ยวหลังฉีดพ่นสาร อันได้แก่

- **ฤดูกาล** เช่นในช่วงฤดูหนาวผักจะงอกงามดี ทำให้มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชน้อยกว่าช่วงอื่น ๆ

- **ชนิดของพืชและความชุกชุมของแมลง** สำหรับผักบางชนิดจะมีแมลงศัตรูพืชมก ทำให้ต้องมีการฉีดพ่นสารเคมีเพื่อการป้องกันและกำจัดในปริมาณที่มากและใช้บ่อย จึงทำให้การทิ้งช่วงระยะเวลาการเก็บเกี่ยวหลังฉีดพ่นสารเคมีไม่นานเท่าที่ควร

- **ความต้องการของตลาด** การที่ชาวสวนผักต้องเร่งเก็บผักเพื่อนำไปขาย หรือการที่แม่ค้าคนกลางมารับซื้อผักที่สวน โดยไม่คำนึงถึงการเว้นช่วงระยะเวลาหลังฉีดพ่นสารเคมี โดยเฉพาะพืชผักที่เป็นที่นิยมบริโภคนั้น ทำให้เกิดปัญหาสารเคมีตกค้างในผัก เนื่องจากไม่มีการทิ้งช่วงระยะเวลาให้สารเคมีสลายตัวหลังฉีดพ่นครั้งสุดท้ายก่อนเก็บไปขาย

การทิ้งระยะเวลาหลังฉีดพ่นสารเคมีเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะถ้ามีการเก็บผักนำไปขายก่อนกำหนดเวลาที่เหมาะสม จะทำให้ผู้บริโภคสามารถได้รับพืชและอันตรายจากสารเคมีที่ตกค้างอยู่ในผักที่นำไปจำหน่ายได้

3. การป้องกันอันตราย

ในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในสวนผักนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่จะทราบดีว่าสารเคมีที่ใช้มีอันตรายต่อร่างกายอย่างไรบ้าง โดยจะอ่านจากฉลากภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้ตลอดจนวิธีการใช้สารเคมีที่ปรากฏอยู่บนฉลาก ซึ่งจะมีอธิบายในส่วนที่สำคัญ แต่ในการปฏิบัติจริงยังขาดการป้องกันอันตรายที่ถูกต้อง เกษตรกรส่วนใหญ่ยังได้รับพิษจากสารเคมีที่ใช้ การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายก็ยังมีการใช้ไม่สม่ำเสมอ ประกอบกับชนิดของอุปกรณ์ที่ใช้ก็ยังไม่สามารถที่จะป้องกันอันตรายได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงประเภทของอุปกรณ์ป้องกันที่มีประสิทธิภาพเหมาะสม รวมทั้งแหล่งจำหน่ายอุปกรณ์ดังกล่าว แต่ก็ได้มีการคัดแปลงวัสดุที่หาได้มาใช้แทน

เมื่อเกิดอาการผิดปกติจากพิษสารเคมี ส่วนใหญ่จะใช้วิธีดื่มน้ำส้ม (น้ำอัดลม) หรือการกินยาแก้แพ้เพื่อรักษาอาการเบื้องต้น หรือในเกษตรกรส่วนใหญ่ก็จะมี การป้องกันอาการที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีโดยหลังฉีดพ่นสารเคมีเสร็จก็จะดื่มน้ำส้ม หรือกินยาแก้แพ้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอาการผิดปกติดังกล่าว แทนที่จะเป็นการเพิ่มมาตรการในการป้องกันไม่ให้อาหารได้รับพิษหรือสัมผัสกับสารเคมี

4. การกำจัดภาวะบรรจूसารเคมี

ภาวะบรรจूसารเคมีที่มีการใช้สารเคมีหมดแล้วยังมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ภัยส่วนใหญ่จะทิ้งไว้ทั่วไป และมีการนำไปขายให้กับรับซื้อของเก่า บางครั้งเด็กจะเก็บภาชนะเปล่าไปขาย ซึ่งอาจจะมีการสัมผัสกับสารเคมีที่หกติดอยู่ที่ภาชนะเปล่า เมื่อไปหยิบจับของกินอาจทำให้ได้รับพิษจากสารเคมีดังกล่าวได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยพฤติกรรมในการใช้สารเคมีของเกษตรกรชาวสวนผักครั้งนี้ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการป้องกันอันตรายจากพิษของสารเคมีที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้บางส่วนยังไม่มี การป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีเลย อีกทั้งในการเลือกชนิดของสารเคมีมาใช้ในสวนผัก ตลอดจนปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีที่ใช้ที่เหมาะสม และเพียงพอในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ต้องการนั้นก็ยังมี ความแตกต่างกัน โดยเกษตรกรหลาย ๆ รายเข้าใจว่าการใช้สารเคมีชนิดที่มีฤทธิ์ฆ่าสูงหลาย ๆ ชนิดนำมาผสมกันจะทำให้ประสิทธิภาพของสารเคมีที่ผสมมีมากขึ้น ดังนั้น เมื่อแมลงถูกกำจัดไม่หมดจะทำให้เกิดการดื้อยาในแมลงรุ่นต่อ ๆ ไป ซึ่งทำให้สารเคมีที่ใช้เดิมอยู่นั้นใช้ป้องกันกำจัดไม่ได้ผล หรือต้องเพิ่มความเข้มข้นของสารเคมีขึ้นไปอีก ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อสุขภาพเกษตรกร ตลอดจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในหลาย ๆ ด้านด้วยเช่นกัน จากการสัมภาษณ์เกษตรกรซึ่งได้มีการแสดงความคิดเห็นในปัญหาดังกล่าว และจากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการให้ความรู้เกษตรกรในเรื่องการเลือกใช้สารเคมีที่เหมาะสมกับศัตรูพืช - และชนิดของพืชที่ปลูก ตลอดจนปริมาณการใช้สารเคมีที่เพียงพอและเหมาะสมในสภาพปัจจุบัน

นอกจากนี้ในเรื่องการกำจัดภาชนะบรรจूसารเคมีที่หมดแล้ว ควรได้มีการให้ความรู้เพื่อ การนำไปปฏิบัติที่ถูกต้องและปลอดภัย

2. ควรมีการอบรมและให้ความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น สำหรับผู้ที่ได้รับพิษจากสารเคมี ในเกษตรกรที่มีการใช้สารเคมี เพื่อที่จะได้นำความรู้ไปปฏิบัติเป็น ประโยชน์ต่อไป

3. ควรมีการให้ความรู้ในเรื่องอุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันอันตรายจากสารเคมีฉีดพ่นในสวนผักที่เหมาะสม ตลอดจนแหล่งจำหน่ายอุปกรณ์ดังกล่าวที่เกษตรกรสามารถหาซื้อได้สะดวก หรืออาจจัดทำในรูปแบบของกองทุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากสารเคมีขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้อุปกรณ์ป้องกันที่ถูกต้อง เหมาะสม มีประสิทธิภาพพอเพียง และเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดหาอุปกรณ์ดังกล่าวแก่เกษตรกร ซึ่งจะ เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมในเรื่องการป้องกันอันตรายจากสารเคมีในเกษตรกรที่ได้ผลต่อไป

4. ควรได้มีการดำเนินการให้มีการปฏิบัติอย่างถูกต้องในการที่เกษตรกรเก็บผักไปขาย โดยให้มีการทิ้งระยะเวลาหลังฉีดพ่นสารเคมีที่เหมาะสม และปลอดภัยจากสารเคมีตกค้างในผักที่เก็บไปขาย เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับผู้บริโภคต่อไป